

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gl. 60 kr. in na pol leta 1 gl. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 1. rožnika 1862.

List 16.

Marija

visokosveta, naša Mati in pomočnica.

Vesela je pomlad;
Gorkeje solnce že pripeka,
Se gojzdov zeleni obleka,
In gornatih livad.
Berstje v cvetje se razvija,
Razna ptičkov melodija
Iz dreves veselo se glasi.
Čaško rožica odpira,
Béleca si medú nabira;
Vse preživljeno se veseli.

Že je cvetoči maj;
Serce vzdiguje se zapéti.
Marija! tebi vselej sveti:
Češena vekomaj!
Svéta hči Boga Očeta,
Si brez madeža spočeta;
Mati sveta Sina Božjiga!
Sveta si Duha nevesta,
Si devica obljubi zvesta;
Svéta trojno svétiga Boga!

Enake tebi ni,
Se zemlja je nikolj ni imela,
V ti časti ti le boš slovela
Vseh časov večne dni,
Si brezmadežna devica,
Prava Božja porodnica;
Čudo Božje vsemogočnosti!
Lastna ti je vsa lepota,
Blagih čednost vsa krasota;
Res, nebés in zemlje čudo si!

To čudo si za nas,
Po grehu reve zadolžene,
Iz raja sreče izpodene,
Za večnost in za čas.
Milost Božja pa zvolila
Tebe je Devico bila,
Dati nam Zveličarja svetá.
Se odpirajo nebesa,
Kri lo tvojiga telesa
Moč obsenči svetiga Duha.

Zveličar je poslan;
Je pravi Božji Sin edini,
Z Očetam kralj v nebes višini,
V rešenje svetu dan.
Našo mu natoro dati,
Hočeš biti Njega Mati,
Mati mila tudi vseh ljudi.
Voljo Božjo dopolnuješ,
Čisto Mu teló daruješ,
Tvoje Ga naročje nam rodi.

Ti Mati Ga rešiš,
Nebesčkiga nam Učenika,
Pogube večne Rešenika,
Ne braniš Mu na križ,
Sama si pod križem stala,

Z Njim umreti se ne bala
Iz ljubezni či-te materne.
Sin pa tebi nas zročuje,
Mater našo te imenuje,
Mater vsih, za ktere umerje.

Tvoj Sin odrešil svet
Je s svojo smertjo grozovito.
S kervjó do kapljice prelito,
Na križi znak razpet!
Vstal je sam čistit iz gróba,
Ni Ga zmagala trohnóba;
Zmagal smert je in peklá oblast.
In petérij ran telésa
Znamnja nesel je v nebesa,
V svojiga Očeta večno čast.

Zapustil Mater nam
Je tebe bil še v solz dolini,
De nas ljubezen poedini
Vse tvoja z Jezusam.
Let petnajst si bla Učnica,
Vernih mila Tolažnica;
Mlado cerkev si branila zmót.
Ji moči z nebes deliti,
Rasti in mirú prositi,
Iti k Sinu zaželiš od tód.

Ljubezen loči te,
Ljubezen materna goreča,
Po Sinu ljubim hrepeneča,
Ki slavno kliče te:
Pridi z Libana nevesta,
Pridi Mati moja zvesta,
Pridi, s krono boš ovenčana!
In v ljubezni si zaspala,
Čisto dušo Sinu dala;
Solzne si doline ločena.

Brezmadežno telo
Je Sina Božjiga nosilo,
V nedolžnosti Ga je dojilo,
Sprejeto je v nebo.
Zvisena nad kerubine,
Nad plamece serafine,
V slavi Sina Jezusa živiš.
Prošnje Njemu izrečene
Ne odreče ti nobene,
Ktero Mati za nas predložiš.

Pomagaš vsakimu,
Kdor véren k tebi se zateče,
In ti zaupno „Mati!“ reče,
Spoznaš ga že sinú.
Mila k njemu se obernoš,
S plajšem svojim ga zagernoš;
Bežat' mora vsa sovražna moč.
V dušni in telesni sili
V tebi Materi premili
Vselej nam gotova je pomoč.

Naj tebi se zročim,
Ko mnoga me slabost nahaja;
Naj, Mati, te v cvetlicah maja
Ponižno počastim!
Spomni sveta se Devica!
De je vterjena resnica,

Kar se nikdar slišalo še ni,
De bi bila, Mati mila,
Kogar koli zapustila,
Ki je želel tvoje pomoči.

Partel.

ANTON MARTIN

po milosti Božji škof Lavantinski.

vsim vernim svoje škofije lepo pozdravljenje in poslovljenje srečno!

Preljubi! trojno popotvanje vsi katoliški škofje imajo, ktereга zamuditi ne smejo in ne pozabiti, dokler jim sije solnce milosti božje: prvi pot je, pridno obiskavati po gorah in dolinah svoje drage ovčice; drugi pot je, obiskati častiti grob svetih apostolov Petra in Pavla, in pa sedež naj viši namestnika Kristusovega v Rimu; tretji pot je, se o svojem odločenem časi v dolgo večnost podati, in dati za sebe in za svoje ljube ovčice na Božji pravici odgovor. Tako je popotvanje celo naše življenje, bodi si človek škof, alj pa revni berač; oh, naj bi le srečno bilo!

Svojo prvo pot sim, hvalo Bogu! dozdej srečno opravljal, veliko poštenih duhovnij naše škofije po trikrat, večidel pa po dvakrat obiskal, in v celi Lavantinski škofiji še tako majhine farice ni, de bi ne bil v njeni cerkvi zakramenta sv. birme delil, in vernih v sv. katoliški veri pokrepčal. Lehko torej s svetim apostolom Pavlom rečem: „Vi veste od prvega dne, ko sim (kakor viši pastir) k vam prišel, kako sim z vami ves čas bil, služijoč Gospodu, kako nisim nič koristnega prikralil, de bi vam ne bil oznanil, in vas učil spreobrnjenje k Bogu, in vero v Gospoda našega Jezusa Kristusa. Nisim se umaknil, de bi vam ne bil oznanoval svete volje Božje.“ (Djan. ap. 20, 18—27.) Tode meni ne gre hvala, ampak Njemu, ki mi moč daje.

Kdaj me hoče Bog na tretji in poslednji pot v dolgo večnost poklicati, naj bi za četiri sto jeterov duš Lavantinske škofije tenko rajtengo dal, to je samo Bogu znano, kateri je naše dneve preštel, mojemu in vašemu življenju mejo postavil, ki se prestopiti ne da. To pa dobro vem, de se moja ura bliža, v kateri bom strašni glas zaslišal: „Daj odgovor od svojega hiševanja!“ Zatorej se je potreba pripravljati, kajti ne vemo, kdaj Gospod po nas pride, de nas spati ne najde, ter nam tako resno veli: „Čujte, ker ne veste, kdaj hišni gospodar pride, zvečer, ali o petelinovem petji, ali zjutrej. — Kar pa vam

pravim, vsim pravim: Čujte! (Mark. 13, 35 - 37.)

Drugo pot k apostoljskemu sedežu v Rim, ki je steber resnice, in pa središče svete katoliške cerkve, k vidnemu Poglavarju in občnemu Očetu vsih pravovernih iti, sim dolgo dolgo odlagal. De me smert ne prehit, in viši starost ne podleže, sim se ravnokar na dolgo in nevarno pot podal, ter se o svojem odhodu od Vas poslovim, pa tudi povém, kaj imam posebno važnega v Rimi opraviti, tistem inenitnem mestu, na kterega se ves katoliški svet ozira, v katerem sta sv. Peter in Pavel našo sv. vero s svojo častito smertjo zapečatila, kjer je veliko tavžent in tavžent svetih mučenikov sveto zemljo, podlago naše svete matere katoliške cerkve, s svojo prelito kervjo prosilo.

Povedal bom našemu sv. Očetu, papežu Piju IX., kako živa je Vaša vera, in de med Slovenci še dozdej, hvala Bogu, med pšenico gerde zeli, krivoverstva ni. Pravil bom sv. Očetu, kako čedno Vi Slovenci za lepoto svojih cerkev skerbite, kako radi prepevate Božjo čast, in povzdigujete slavo Marije, kako hvale vredne so Vaše bratovšine in svete družbe, kako pogosto in skerbno k spovedi in k Božji mizi hodite, ter očitno kažete, de ste zelene mladike vinske tertje, Jezusa Kristusa. Pohvalil Vas bom sv. Očetu papežu za Vašo veliko ljubezen, s katero radi vlagate, sv. misijonom v tujih krajih med Zamorci pomagati, in razširati Božje kraljestvo po sveti; povedal bom pa tudi sv. Očetu Piju, kako tudi njih ne pozabite, ter za njih molite, in jim svoje krarjcarje radi v pomoč pošiljate, ker priserčno občutite, kako huda se papežu v tolikih stiskah godi, ktere jim hudobni sovražniki delajo, ter jih pregnati, in ob posestvo sv. Petra djati posiloma hočejo. Svest sim si, de bo to Vaše lepo djanje sv. Očeta Pija močno oveselilo, kajti je dobremu očetu naj slajše veselje, čuti, de se njihovi otroci čedno in hvale vredno védejo, svojiga očeta ljubijo, ter se jim oče v serce smiljo, ki veliko in pa prav po nedolžno terpijo.

Prosil bom sv. Očeta, papeža Pija, naj blagoslovijo verne prebivavce naše cele škofije, de bo naša sv. katoliška vera po vsih slovenskih krajih čista in neoskrunjena cvetela, de bode Bog poslal vsaki katoliški duhovni skerbne in čerstve dušne pastirje, dal otrokom skerbne starše pa tudi staršem dobre otroke, gospodarjem zvesto družino, pa tudi družini skerbne gospodarje, srenjam modre in serčne poglavarje, pa tudi srenjskim predstojnikom dobre ljudi, ki radi vbogajo, kar je prav in po sveti volji Božji. Prosim hočem nar viši namestnika Kristusovega, naj blagoslovijo celo naše Avstrijansko cesarstvo, naj Bog ohrani in podpira našega svitlega cesarja Franca Jožefa, jim da modre in zveste svetovavce, — naj sveti Duh razsveti naše poslance, ki že tako dolgo v državnem zbori sedijo, de bi saj sklepali in sklenili, kar je modro, nam koristno in prav, ne pa kovali takih reči, ki so zoper voljo Božjo, v pokončanje svete cerkve, v našo časno nesrečo in večno pogubo, kakor veliko takega strahoma čujemo, in v časnikih beremo. „Če Gospod hiše ne zida, se zastonj trudijo, kteri jo zidajo; ako Gospod cesarstva ne varuje, zastonj čuje, kdor ga varuje.“ Ps. 126, 1. Prosim sim si namenil sv. Očeta Papeža, naj blagoslovijo vse razne narode našega velikega cesarstva, posebno pa nas Slovence, naj bi ne čertil narod naroda, ne zatiral sosed sosedu, ne delal krivice brat svojemu bratu, naj bi se nam ne zmenila naša narodnost v

pogubljivo nerednost in v zmešnjavo, kakor se žali Bog po sveti v sedanjih časih godi, ter si hudobni duh prizadeva Avstrijansko cesarstvo po raznih jeziki in narodih v babilonsko zmešnjavo posiliti, in ga razdvojiti, naj bi omagala mogočna Avstrija; cesar nas varuj usmiljeni Bog! Vsi smo otroci enega Očeta, Boga; vsi smo bratje Jezusa Kristusa; ni razločka med Nemci in Slovenci v Božjem kraljestvi, naj tudi v Avstrijanskem cesarstvu ne bo. Le zloga, in edinost, pa ljubezen keršanska nas mogočne in srečne stori. Resnica in pravica je ljuba Bogu in vsim poštenim ljudem; one ste mili materi ljubega mira, prave sreče in slave. Bog nam jih daj!

Imam pa tudi mnogo potožiti ljubeznjivemu Očetu Piju, cesar me serce boli, in močno močno skerbi. Dve veliki vojski je satan tudi po slovenskih krajih vnel, ki med nami od nedelje do nedelje, od leta do leta veči rastete zoper Kristusa in njegovo nevesto, sveto katoliško cerkev. Perva vojska je razujzdanost, druga pa neverstvo; perva vojska med mladino na kmetih, druga pa med gospôdo po mestih in varoših svoje vojsake nabera, in zatera med nami Božje kraljestvo. Pijanci, preklinjevavci, nečistniki in vsi pohušljivci peklenkemu sovražniku polje gnojijo; posvetni modrijani, ljudje brez vere in brez Boga, pa vražje seme nevere in krivih vér sejejo. Ni se torej čuditi, de tudi med Slovenci tam pa tam, posebno krog varošev in po železnicah, pa tudi po kmetih cimo poganja, ter rodi strašni sad tatvine, ropa in morije. Jeli ni žalostno, de se med nami toliko hramov vlomasti in okrade — toliko cerkev oropa, in se oskrunjujejo naj svetejše reči, ker se toliko razujzdanih ljudi ne boji Boga, ne veruje pravičniga sodnika, ne porajta nobene lastine, in dela kakor bi sedme in desete zapovedi Božje ne bilo! Ali ni groza in strah, de se mladenči in keršanski možje zlahtnega vinca napijejo, ki jim ga je dobri Bog dal, in namesti Boga zahvaliti, se le kregajo, kervavo tepejo, in tako pogosto sosed sosedu, kakti Kajn Abelna, ubije! Jeli ni jokati, de toliko mladih deklin, gizdastih v noši, in v djanji razujzdanih, nobene sramožljivosti nima, ter okolj mest in tergov, pa tudi po vesih kakor veše letajo in se obešajo kakor muhe, nečistega poželenja pijane. To je tisti greh, po katerem pride jeza Božja nad neverne ljudi, kakor sv. Pavel pravi; to je tista široka mreža, v katero peklenki sovražnik v sedanjih časih naj več ljudi ulovi, jih oslepi na zdravi pameti, ob pravo živo vero spravi, časno in večno nesrečne storiti; de se Bogu usmili! — Tako hočemo drug drugemu potožiti, svoje križe in težave, naj se nam serce ohladi, pa tudi poterdti se v svoji težavni pastirski službi, de bomo z novo močjo in serčnostjo svojo drago čredo po pravi poti vodili, dokler svojega teka ne dokončamo, in dopolnimo službo besede, ki smo jo prejeli od Gospoda Jezusa, de pričujemo evangelij milosti Božje, po izgledi sv. Petra in Pavla, kakor vsih drugih sv. apostolov. (Djan. ap. 20, 14.) To je sveti namen mojega popotvanja v sveto Rimsko mesto, k stebru sv. katoliške cerkve. — Kaj pa bote vi, preljube moje ovčice, za mene storili, za svojega škofa romarja?

Zanesem se na Vašo ljubezen, de svojega viši pastirja tudi v tujih krajih ne bote pozabili, ampak podperali moje stopinje, naj svoje potovanje srečno opravim. Pervi kristjani so sv. Pavla celo v Rim spremili; tega jaz ne terjam od vas. Pot je dolga, pa tudi draga, nevarna in polna sovražnikov naših. Vsak zmed Vas naj na svojem mestu čuje, kterega

mu je Bog odločil, ter pazi na se in na svoje, de se jim kaj hudega ne pripeti; vsak naj zvesto dopolnuje svojo službo, njemu od Boga odkazano. — Pervi kristjani so apostolom gredoč stregli, in jim za popotnico skerbili, bodi si z dnarjem alj z drugim blagom, ter so vedili, kaj je Kristus takim dobrotnikom obljubil, rekoč: „Kdor vas sprejme, mene sprejme; in kdor sprejme mene, njega sprejme, kateri me je poslal. Kdor sprejme preroka v imeni preroka, bo prejel placilo preroka; in kdor sprejme pravičnega v imeni pravičnega, bo plačilo pravičnega prejel.“ (Mat. 10, 40–41.) „Zakaj kdor koli vam da piti kozarec vode v mojem imeni, ker ste Kristusovi, resnično vam povem, ne bo zgubil svojega plačila.“ (Mark. 9, 40.) Ne hotavam pa ne vašega denarja, ne premoženja, za potrebo mi je Bog dal. Ako uterpate, svoje dare pošljite svetemu Očetu, papežu Piju, kojim se huda godi.

Prosim Vas pa, tako lepo ko premorem, za tri reči: Varujte se greha, huje ko ognja, de Bog v naših krajih žaljen ne bo. Grehi so krivi, de Bog ljudstva tepe, udari gostokrat pastirja zastran malopridne črede, kakor čredo zavolj pastirja. Lehko bi moje potovanje nesrečno bilo, ako bi se dobri Bog žalil pri Vas. — Varujte pohujšanja svoje podložne, vi gospodarji pri svojih hišah, vi predpostavljeni v svojih srenjah. Volki čredo naj rajši o takem časi napadajo, kedar pastirja blizo ni. Dereči volkovi pa so zapeljivci, ki v greh vlečejo mlade ljudi, volki so krivi preroki, kateri sejejo krive nauke med pšenico naše svete katoliške vere. Torej Vas prosim, čujte, in dobro pazite! — Molite pa tudi za mene, svojega škofa popotnika, naj bom srečno romal s svojimi sobraty škofi, naj bode Bog z nami na poti, in nas njegov angelj spremlja, in nas srečno k Vam nazaj pripelje. (Tob. 5.) Pot je dolga in nevarna, po ptujih krajih in prek globokega morja gre; pa Vaša molitev me bo spremljala, in roka Vsegamogočnega me bo varvala, tako po suhem, kakor po mokrem. V Božjih rokah smo na ptujem, kakor doma. Tudi jaz hočem na grobi svetih apostolov Petra in Pavla, na pokopališču toliko svetih mučnikov in mučenic, za Vas moliti. In če bi Božja volja bila, de bi me k Vam nazaj ne bilo, zaupam, de bom v nebesih molil za Vas.

Poprej kakor za romarsko palico sežem, Vas Bogu in Marii izročim. Bog in Marija, angeli in svetniki, naše škofije mogočni varhi in priprošnjiki, pri Vas ostanejo, dokler se jaz od Vas podam. „Gnada Gospoda našega Jezusa Kristusa, in ljubezen Božja, in pa deležnost svetega Duha bodi z Vami vsemi. Amen! (II. Kor. 13, 13.)

V Marburgi 16. majnika 1862.

ANTON MARTIN,
Lavantinski škof.

Škofje okrog Pija IX.

V nesrečni Italiji je vendar med tolikim zlim tudi večasi kaj dobrega vmés, n. pr. to, de se smé resnica očitno terditi in govoriti*), saj v Torinu. Tega

*) De pa vendar ta svoboda v pisanju ni svetlejši nad rumeno solnce, je priča verh toliko družih tudi katoliški list „Il Campanile“ v Torinu, ki je v desetih letih imel 40.000 frankov globe plačati, njegov vrednik pa vsega skupaj deset let v tamnici presedeti. Ta list se bo zdaj z drugim katol. listam v eniga stopil z imenom „Piemonte.“ Oba lista pravita, de zato, ker previdita, de kralj Italije bo zopet le kralj Piemonta.

je priča verla „Armonia“, ki ministram v oči tako debele drobi, de je le čudo. Naj povzamemo nekatere besede zastran tega, kako sardinska vlada laškim škofam v Rim brani.

„Kakor je zvesti Janez pri Kristusovim krizu stal, tako se bodo zbrali, nar veči del, škofje katoliškiga sveta okrog Pija IX. oropaniga, ubožniga, zapušeniga. Ne pa zato, de bi zemeljsko vlado papeževo razglasili za versko resnico (kakor so neslani časniki kvasilili), temuč de bodo razpertimu in zbeganimu svetu pokazali red in imenitno edinost katoliške Cerkve: de bodo tolažili Pija IX. v njegovih gostih britkostih in v njegovim zapušenju; in poglavitno zato, de bodo povelečali spricevavce sv. vere itd.“

Nadalje se zanaša Armonia, de bo veliko škofov v Rim prišlo, več kot l. 1854, in na neko vprašanje, če bodo tudi italijanski vmés, ne vé odgovoriti, samo to pravi: „Gotovo je, ko bi bilo našim prelatam na voljo v Rim iti, bi vsi veselo tje hoteli; tode poslanec Petrucelli jim je žugal v zbornici in minister Poggi je poterdil žuganje, klicaje v nar bolj tiranske postave nekdanjih italijanskih postavodajnih bukev.“

Ako bi bil Pij IX. k sebi klical laške škofe brez pogoja, bi se le-ti podali v Rim, če tudi v nevarnosti svojiga življenja, meni Armonia. Ljubeznjivi Oče pa so v oziru na okolišine storili izjemo z laškimi škofi. „Vender pa upajmo, in k temu imamo dobre vzroke, de se bo podalo v Rim tudi veliko laških škofov iz tistih okrajn, v kterih je Cerkve tako hudo vklenjena, in zastran navodov, ki so nam dozdej došli, se ni bati, de bi jim vlada zato nepokoj delala.“

„V prvo. Italija dandanašnji ni družiga kakor francoska prefektura (vojvodija), in ministerstvo v Torinu ne dela družiga, razun de tapa za ministerstvom v Parizu. Zares, komej de je požugal Moniteur (francoski list) francoskim škofam, ako bi v Rim šli, vstane Petrucelli della Gattina v zbornici in bere besede francoskiga lista. In po unih besedah je vravnal vse svoje zaprašanje (interpellacijo), in ministri svoj odgovor. Ali Ludvik Napoleon ne biva odveč svojeglaven v svojih zmotah, kadar bi se mu utegnile nesrečno iziti, in pozná umetnost poboljšati se. Moniteurove besede so padle kakor mertva čerka in niso storile družiga, razun de so rovarstvo nekoliko poterdile. Francoskim škofam pa je bilo na voljo pušeno, se v Rim podati, in že jih je tam doli veliko število.“

„Kar se je zgodilo v Franciji, se bo zgodilo v ti prezvisti služabnici, ki se imenuje Italija. Pri vsim zborniškim kremljanju bodo zamogli škofje iti in se zbrati krog Pija IX.; ministri se ne bodo za to menili, in v veči zadregi bi bili oni, ako bi zaderževali, kakor pa de dopustijo. Zakaj naši škofje nimajo dolžnosti, ne naznanjati vladi svojiga popotvanja, ne prositi popotniga lista. In ker je zbornica določila, de je Rim glavno mesto Italijanskiga, . . . bi bilo čudno, ako bi mogel Italijan prositi privoljenja ali popotniga lista, de bi smel iti v glavno mesto svojiga kraljestva! Kdaj koli so bili zaderževani francoski, ali avstrijski, ali poljski škofje, de bi ne smeli iti na Dunaj, v Pariz, v Petrograd?“

Tako preizverstni list še dalje podaja zagrizeno potuho sardinske vlade in sklene: „Iz vsiga tega moremo skleniti, de naši škofje kratko in malo ne bodo zaderževani se v Rim podati o bližnjih Binkočih. In pa živo jih spodbudujemo, de naj le gredo, in če jih dražimo h kacicu prestopku ali prelomljenju postave, naj blagajništvo (il fisco) ta list pod prečat dene, in po tem se bodo ravnali. Res, veliko tolažilo bo za našiga svetiga Očeta, ako bodo obdani z

laškim škof. Naj tedaj gredo v Rim, kjer je Pij IX. na Kalvarii, kjer pa on sredi svoje ubožnosti in svojih britkost častitljivo kraljuje, kakor je kraljeval Božji Učenik na križu.“

Italijo političsko zediniti, je li mogoče?

Apeninski polotok obdajajo od treh strani štiri manjši morja, zalivi velikega srednjega morja. Na bregovih srednjega morja so se stare ljudstva nar bolj sukale in gibale. Po prislovcici tedej, da morja dežel ne ločijo, ampak jih med saboj vežejo, je prihod v Italijo na tri strani po morji odpert. Vabilo je to od nekdanj ljudstva, da so se v Italii naseleovale. Za mejnike na sever mu je postavila narava velikanske snežnike, ki so na laško stran zelo sterne. Pa tudi zgornjo-laške ravnine niso pred napadom sovražnikov varne, če so soteske unkraj snežnikov v njegovi oblasti. Italija tedej zavoljo svoje središne lege ne more nikakor za se obstati; če hoče varna biti v svoji deželi, mora gospodovati po bregovih unkraj morja ležečih in po deželah, ki se razprostirajo unkraj snežnikov; Italija tedej gospoduje svetu, ali pa drugi po Italii gospodujejo.

Zgodovina nam to zadosti očitno pojasnuje.

Rimljani niso mogli terpeti, da bi bila unkraj morja Kartago stala; niso bili varni v Italii, dokler je Ilirijan po jadranskem morji gospodoval; po drugi punijski vojski so si podvergli Hispanijo in so prestopili visoke snežnike, ter zgradili pot v Italijo z naselbinami. Paganski Rim je padel, gospodoval pa je kersanski Rim sirovim pa krepkim narodom, in tudi v Italii ni bilo popred miru, dokler krepka roka, ki je po Nemškem zapovedovala, ni berzdala ljudstev po Laškem. Dokler je bila Nemčija in Italija združena pod eno oblastjo, je bilo obtežje (Schwerpunkt) v Evropi na pravem mestu, ker serce v Evropi je bilo močno in deržave v okolici rimsko-nemškega kraljestva niso mogle mogočne postati. Kako žalostno pa je bilo po vsem kersanskem svetu, posebno po Nemčii in Italii, kadar sta si bila poglavarja kersanskega sveta, papež in cesar, navskrižnih misel. Žalostne domače vojske so vstajale, punti so razdevali dežele in mesta; cerkev in deržava ste pri tem terpele; Nemčija je čedalje bolj zgubivala oblast na Laškem; papeži so pa šli v babilonsko sužnost, v francoski Avinjon. So bili li Lahi zložni, so li srečno živeli v svoji prelepi deželi, so li vedili sami si pomagati, ko so se bili znebili sirovih „Tedeschov?“ Nič manj kot to. Njih sovraštvo do Nemcov se je spremenilo v sovraštvo med sabo, ki je bilo še veliko ostudnejši. Mesto zoper mesto se je vzdigovalo in močnejši so slaběji trinožno zatirali, in po mestih samih so se smertno sovražili in preganjali Gvelfi in Gibellini. Že popred so bili obsedli Francozi Neapolitansko, Španjoli sicilijanski otok, Benečani so se bojevali z Genvezi. Premeteni Francozje so se tudi kmalo začeli vtikati v laške zadeve, dišala jim je prelepa laška dežela, tedej so se za cesarja Maksimilijana in Karola V. na Laškem bojevali cesarski s Francozi, s papežem kot svetnim vladarjem in Benečani, dokler ni Karol V. Francozov iz Laškega zapodil. Gospodovali so potem Španjoli na Laškem, dasiravno ni bilo Lahom useč, lepi mir pa je vendar le kraljeval po vsi Italii, ki je doživela svojo zlato dobo; Italija je bila razdeljena med več vladarskih rodovin. Ljudstvo je bilo srečno; sv. cerkev se je ravno v tem stoletji krepko povzdignila pod svetimi papeži in gorečimi škofi, domačih preprirov je Italijo obvarovala ptuja roka. Voj-

ska zavoljo dedšine španjskih dežel v Italii političnega stanú Italije bistveno ni preuredila; Lombardija pa je končno prišla k avstrijskemu cesarstvu, katero je tako dobilo ključe Italije v roke. Za nekaj časa pa nastopijo hudi časi francoskih vojsk. Pred vsem so skušali francoski republikanci cesarske iz Laškega izpraviti, da so v Italii potem po svoje rogovlili. Ves svet vé, kakošne krivice so tačas po Laškem počenjali, kaj je vidni poglavar sv. cerkve pred njimi mogel preterpeti. Napoleon, sin revolucije, si je pa pred vsim prizadeval, cesarske popolnoma spraviti iz Laškega in od jadranskega morja. Padel je prevzetnež; Pij VII. so se pa v Rim nazaj vernili. V dunajskem pomirji l. 1815 je dobila Avstrija lombardo-beneško kraljestvo, s tem pa tudi supremacijo ali varstvo laške dežele, kar jo je dostikrat veliko ljudi in denarja stalo. Pa vender ni bilo drugač mogoče, za katoliško, pa tudi za političsko mogočno Avstrijo bilo je to neogibna potreba. Kdor koli hoče pravico govoriti, lahko spozná, da je bilo to varstvo za Italijo velika dobrota. Lombardija in Benečija ste bile srečne pod avstrijsko vlado. Koliko je storila Avstrija, da bi bila povzdignila dober stan tih dežel! Cvetela je kupčija in obertnost, čislale so se vede in umetnosti. Krivi, zapeljivi preroki pa lažnjivi rešniki in gerdi hinavci so zavidali prebivavcem to srečo, serce jih je bolelo, da so pod tujo vlado ljudstva tako srečne. Še huje pa je pekel razsajal, ker varovala je Avstrija papezevo svetno posestvo. Rovarji so začeli kratkovidnim Italijanom kvasiti čudne reči od neke političko edine Italije, „giovine Italia,“ serca Italijanov za punt pripravljati, blagi papež Pij IX. so obljubili Lahom preuredbe v deželni vladi, ter marsikaj preurediti, gradiva za ogenj je bilo nakopičenega več kot je bilo treba, izkre je še manjkalo, ktera bi bila ogenj podnetila. Ta se iskreše 48. leta na Francoskem in cela Italija je v plamenu*). Nezvesti Karol Albert, orodje puntarjev, nenadoma napade Avstrijance, jih zapodí iz Lombardije, in toliko časa rogovili, da mora na tuje pobegniti, pa tamkej umerje. Vstaja po Lombardo-Beneškem in punt po Laškem sta bila z oboroženo silo po zunanjem zaterta, in vodji prekucuhov iz dežele iztirani, ali znotrej je hudo vrelo. Lah se še po poslednjih vojskah niso bili spametvali in piemonski kralji še niso bili zadosti zlega na Italijo nakopali; tedej je novi kralj Viktor Emanuel pridno v ogenj pihal, da ni ugasnil, ter ga je še vedno razširjal. Mazzini je tudi marljivo zato skerbil, da Talijani svojih sanjarij niso popustili. Ludvik Napoleon III. ni bil svojega življenja varen, dokler ni bil pripravljen svoje nekdanj storjene obljube spolniti. Častiteljnega cesarja v Francii je tudi v pete bodlo, da je bila Avstrija v Italii mogočna, kakor tudi nejevernike vsih dežel papeževa deželna vlada; zvezal se je tedej nezvesti s prekanjenim, najela sta rovarje vsega sveta, obetaje Lahom zgubljeni raj! Drazila sta Avstrijo k vojski, vzela ji Lombardijo in to, kar Napoleonu pa sovražnikom sv. cerkve veliko več veljá, supremacijo na Laškem.

Sedaj so tedaj nastopili srečni dnevi za laško deželo! O blažena Italia, da si se znebila tujcov, svojih trinogov; kaj ne? Pa ne zljubi se mi saliti, ko bi velikoveč imel jokati nad ubogo laško deželo! Koga bi solze ne polivale, kadar vidi, kako se katoliška cerkev in njeni zvesti škofje in duhovni preganjajo, v ječe vtikujejo, kako se cerkve oskrnujejo, v kakšne zadrege pripravljajo gerdi hinavci sv. Očeta, ker zavezala si je Avstrija po pomirji v

*) Francozi so pa že leta 1850 Rim posedli, v kterege se je papež iz Gaete vernil.

Cirihu roke. Pa sčasoma bo to vse boljše. To je le „Uebergangsperiode.“ Viktor Emanuel pa vender le ostane kralj svobodne Italije. Če je strežej svoboden, ki čaka na milost svojega gospoda, je svoboden tudi Viktor Emanuel. Ključce Italije ima Napoleon v svojih rokah, pa obsedeno njeno središe. Tako se motajo reči ravno sedaj na Laškem, sam Bog vé, kako se bodo izšle. Huda bolezen na Laškem, ki se ji pravi zbegana in prenapeta narodnost, se še ni upokojila. Kadar je pa bolnik nevarno bolan, kadar ga tare huda vročnica, vzeti se mu mora veliko kervi, da se mu življenje ohrani. Bog hotel, da bi tega zdravila bilo že dosti nad Lahi, de bi se že enkrat spametvali!

Prekucija na Laškem je zadela na dva mejnika, dveh nad vse zaželenih mest še ni pogoltnila rovarija, po Rimu in Benedkah se cedé še slinc. Kako pa, da ravno Rim, sedež katoličanstva, pa Benedke, pod vlado katoliške Avstrije, rovarje tako hudo v oči kolje: — Nica in Savoja ste tudi laške deželi. Zakaj? Zato... Zakaj pa nekteri možiceljni — že vemo kateri — Avstrii svetujejo, da bi se z Italijo spravila. Zato... Ni morebiti ravno svetovati Avstrii, da naj kar prederzno vojsko začne; mir pa, kakor ga sedaj uživamo, je podoben tisti tihoti, ktera nastane, preden se moči v naravi hudo zbijejo. — Zakaj pa nekatere gospode tista „Concordats-Politik“ tako močno v oči kolje, zakaj možje farizeji trobijo po svetu, da je to Avstrijo tako dalje pripeljalo, de je Lombardijo zgubila i. t. d.? (K. nasl.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Včeraj so se tukaj, kakor povsod, z večimi ali manjšimi slovesnostmi za letas mile Šmarnice dokončale. Prav obilno in veselo so ljudje hodili k ti serčni in spodbudljivi pobožnosti, zlasti tudi v predmestno Ternovsko cerkev, kamor so sami milostljivi naš knez in škof precej pogosto hodili v priserčno veselje in ginljivo spodbudovanje vernikov, ki jim je bilo viditi, de so zares gorečni in z večim veseljem molili okrog ljubljeniga vikšiga Pastirja. — O poslednji procesii križeviga tedna so mil. knez in škof Jernej v frančiškanski cerkvi kar neprevidama odmenjenimu pridigarju opravilo prevzeli ter so sami vernike s priserčnim in priliki vmerjenim ogovorom spodbudili in silno razveselili. Bila je ta Njih perva slovenska pridiga v ljubljanskim mestu — izverstna tudi v besedi. — Sliši se, de so letas po mnogih mnogih krajih naše dežele Šmarnice obhajali, in povsod so se verni obilno vdeleževali. Zanesljivo smemo upati, de ta gorečnost bo obrodila veliko sadú — dušniga in telesniga.

Iz Ljubljane. 22. u. m. so se peljali škof diakovski, mil. gosp. Jožef Strosmajer, z Dunaja skoz Ljubljano na Reko. Ravno de se je poprej še zvedilo, in pristregli so jih v naglici trije odborniki čitavnice, gg. dr. Bleiweis, dr. kanonik Pogačar in dr. profesor Vončina, ter jih prijazno sprejeli, pozdravili, zahvalili, kolikor se je moglo opraviti v 5 minutah. — V „Novice“ naznanjajo z Reke, de so njih milost v saboto ondi šole obiskali in 5000 gold. za dijake podarili; 25. pa je bilo blagoslovljenje nove zastave na Grobniškem polji v pričó kacih 10.000 ljudi.

Iz Ljubljane. Lepo in slavno je za vsako deželo, ako ima možé, ki se še za višji učenosti pečajo in od svojiga truda in prizadevanja tudi drugim dajo kaj pokusiti, kateri nimajo toliko časa, de bi sami mnogotere učene dela prebirali in preiskovali. Tako delo iz slovenskiga verta je ravno kar prišlo na svitlo na Dunaji v Mehtaristovski tiskarnici. Imenuje se:

„Commentarius in evangelium s. Joannis, concinnatus per Leonardum Klofutár, ss.

theologiae cath. doctorem ejusdemque Labaci professorem.“

Milostljivi škof vis. častiti gospod Jernej Vidmar, poterdovaje to bogoslovsko delo, pravijo: „Opus, quod inscribitur Commentarius in Evangelium s. Joannis itd. non solum nihil continet, quod doctrinae ecclesiae catholicae aut bonis moribus adversetur, sed ad genuinam s. Joannis intelligentiam plurimum lucis et subsidii affert, quare ab episcopali Ordinariatu Labacensi et approbari et commendari meretur.“ K temu naj še pristavimo v pojasnilo nekatere besede iz vvoda gospoda spisavca dr. Leonarda Klofutarja v delo samo. „Annis vix duobus elapsis — pravi g. pisavec — commentarius in tria priora evangelia a me concinnatus ex officina lithographica Egeriana Labaci prodit, qui commentarius non solum theologiae alumnis, sed etiam aliis sacerdotibus nonnihil utilitatis praestitisse videtur, quum illum varii sacerdotes variarum dioecesium a me expetierunt. De Joanne evangelii commentario saepe jam interrogatus, etiam huic quarto evangelio interpretando operam navare statui. Pervolutis consultisque itaque a me multis atque variis cum antiquis, tum recentioribus evangelii hujus commentariis . . . . . hunc commentarium, textui Vulgatae et graeco superstructum, perfecti. Prout commentarius in tria priora evangelia ad publicas praelectiones theol. aptus agnitus fuerat, eandem spem etiam de praesenti commentario foveo itd.“ Gosp. pisatelj, to delo spisovaje, je porabil naj stari sloveče katoliške razlagavee, pa tudi novejši, in bravec najde ob kratkim in jedernato pojasnilo v vsih potrebnih rečeh. Delo obsega 22½ pol v veliki osmerki in dobiva se v Ljubljani pri samim gosp. spisovavcu (po 2 gl. 10 kr.). S tem naznanilam smo zaupljivo vstregli čast. slovenskimu duhovstvu, zlasti tistim gospodam, ki so te bukve že davno želeli imeti, ali takim, ki na duhovsko poskušnjo mislijo.

Pri Sv. Križu 20. majnika. J. K. Vis. čast. gospod! Prejel sim v Danici nabrano milošćino za naše uboge pogorelce, 15 gold. Lepa hvala Vam za Vašo skerb; Bog plati dobrotnikom! —

Pri nas smo letas prvič začeli Šmarnice očitno v cerkvi obhajati. Rekel sim pri oznanilu ljudém: Začeli bomo za poskušnjo; če se pa ne boste nič vdeleževali, bomo lahko v sredi nehali. In glej! precudno, nenavadno veselje ljudstvo razodeva; zjutraj o poli petih je že vse živo na potih proti farni cerkvi, ob petih se začno s premišljevanjem po „Mariinim mescu,“ potem sv. maša s petjem in ogrami, z izpostavljenim presv. Rešnjim Telesam, blagoslovoma in lavretanskimi litanijami vmés. Ob nedeljah imamo popoldnu péte litanije; to je pa še bolj ginljivo. Ljudstvo je tukej priprosto, nepokvarjeno. Zdaj pa zaženejo kakor iz eniga gerla — vidi se v besedi, de tudi serca pojó, ne le usta — :

Marija k Tebi uboge reve,
Mi zapušeni vpijemo;
Objokani otroci Eve
Z doline solz zdihujemo.

Ali pa tudi drug napév. Neizrečeno me povzdigne, ko to vsa cerkev poje.

Iz Celja 20. majnika. U. N. Zares mikaven in lep kraj celjske okolice je holmec sv. Jožefa, ne deleč od celjskega mesta, kinčan s prelepo dvostolpično cerkvico, ktero so še le preteklo leto obnovili. Radostno se ti oko pase po lepah ravninah in krasnih livadah, ki se pred taboj razprostirajo, nasejanih z gostimi seli pridnih prebivavcov! Marsiktera lepa cerkvica ti na veselem hribčku glasno priča pobožnega duha slovenskih selnikov! — V cerkev stopivši se ne zamoreš načuditi lepoti njenih altarjev! Kako blesketanje! Zdi se ti, da si v nebeškem raju. Nehoté se ti roke sklenejo, neznana moč ti kolena na tla vleče, in v duhu moliš in častiš Boga v njgovim veličastvu!

Tu stanujoči gg. duhovni so, ne le nevtrudljivi v svojim

poslu, kakor delavci v vinogradu Gospodovem, ampak tudi jako dobrotni in gostoljubni gospodje; čez 63 siromaskih djakov, kakor tudi mnogo družih ubožcev se slednji teden tu preživijo. Vsakega popotnika sprejmejo z nar večjo gostoljubnostjo, ter ga po svoji možnosti oskerbijo. Kako natančno spolnujejo besede kraljevega pesnika, ki pravi: „Ne obračaj svojih ušes od siromakov, ki te kruha prosijo, da tudi ti sile terpel ne boš!“ Hvala jim, kakor tudi vsem Celjanom, ki se radi ubozih usmilijo, posebno pa siromaške djake bogato podpirajo! Naj bodo zagotovljeni, da hvaležni slovenski djaki njih velike dobrote nikoli pozabiti ne bodo.

V Mariboru 24. majnika. Od 20. do 22. t. m. se je obhajalo tukaj izpraševanje za duhovnije, kterege se je 12 duhovnov vdeležilo. Besedno izpraševanje je bilo nekaj v latinskem, nekaj v slovenskem jeziku, in pokazalo se je, da slovenski jezik tudi v tako visokih predmetih, kakor ste verna in npravna, ni delal nikake težave.

V Gorici, 27. maja. F. Njih prevzviščenost nadškof naš Andrej so nastopili popetvanje v Rim 19. t. m. Pri odhodu ob 3/4 9 zjutrej se ustavijo pred farno cerkvo sv. Ignacija, kjer jih je pričakal v cerkveni opravi v. č. gosp. fajmošter te fare s svojima kaplanoma ter jih spremljal pred veliki oltar podeliti jim, kakor so si sami želeli, blagoslov s presvetim Rešnjim Telesom za srečni odhod. Čeravno se je to nenadoma zgodilo, prignjetlo se je bilo vender obilno ljudstva, serca svoje s Pastirjem vred povzdigovati k Večnemu za srečno potovanje v daljno sv. mesto. Po prejetem sv. blagoslovu, pred katerim se je z orglami odpeval „Tantum ergo“ in „Genitori,“ se je marsikomu serce omečilo ter oko s solzami zalilo, ko je vidil kneza in nadškofa zopet pri cerkvenih vratih, kjer jih še nekteri pričujočih v poslednjo slovo za roko prijemajo ter jo kušujejo. Nadškof izpred naših oči odderdajo, slovesno zvonenje mestnih zvonov pa naznanja, da začasno ni več pastirja med nami. Bog nam jih srečno vodi po vsih njihovih potah ter jih zdrave zopet med nas pripelji!

K temu še pridenemo nekoliko iz dopisa druge drage roke, ki nam je pa že došel silo pozno. Vr.

Po sv. blagoslovu se začne s pomenljivim „In viam pacis“ duhovska popotnica (itinerarium clericorum), ki jo milostljivi vikši škof odmolijo z dvornima kaplanoma in pričujočo duhovsino. Ginljivost tega nepričakovanega obreda je pa priklopela do verha, ko je duhovšina spremivši Njih Milost do vrat poklanjaje se Jim v poslovitev perstan poljubovala. — Če kdaj popred so našiga ljubljenege vikšega Pastirja gotovo tisti dan goreče vošila spremljale, ko so proti železnici odrinili. Kdo bi namreč ne bil čutil pomenljivosti sedanjih okolišin, in važnega namena tega popotvanja? V kolodvoru sta čakala in sprejela Nj. milost g. general Mollinari in pa naš politiški glavlar, okrajni predstojnik J. vit. Bosizio. Mestna duhovšina s preč. kapitelnom na čelu se je pa bila že večer popred poklonila, svoje vošila in želje izročivši. V Vidmu so se Nj. Prevzv. ondašnjemu nadškofu, že poterjenemu patriarhu beneškemu J. A. Trevisanotu-tu pridružili, in z njimi skoz Milan, Genovo, Civita vecchio popotvali. Do 23. — 24. u. m. so imeli dospeti v Rim. Mudili se bodo v večnem mestu nar manj do sv. Petra. Odhod premil. nadškofa je bil č. duhovšini oznanjen v posebnem pastirskem listu, ki se je pa še le pozneje razposiljal. Slišimo, da je ta prevažna novica duhovšino močno in toliko bolj razveselila, ker se je popred mislilo, da se naš preč. nadškof ne bodo udeležili rimskih slovesnost in posvetovanj. — Sint prava in directa et aspera in vias planas! in to v pravem in priličnem pomenu. To so naše vošila. — Pri ti priložnosti naj opomnim še tudi druge zanimive svetičnosti, ki se je obhajala v nadškofovi domači kapeli v nedeljo pred odhodom, kakor je bil že g. F. v poslednjem listu „Danice“ napovedal. Milostlj. nadškof so namreč birmali gospodično Karolino Auspurgovo, ki je bila 10. maja v Devinu v katoliško cerkev prestopila. Ta obred, sam po sebi ginljiv, je pove-

ličevalo to, da je bila vsa kneza Hohenlohe-tova družina pričujoča, in da je bogaboječa knezinja spodbudljivo sprejela sveto obhajilo; poveličeval pa ga je posebno tudi nagovor nadškofov, času in okolišinam popolnoma primerin, globokoumen, priserčin in prepričaven. Govorili so preč. Veliki duhoven o veri in nje potrebnosti, posebno za višje stanove, v kterih vidoma omerzuje. — Pač res, pri komur se naj blažje serce z bistrim, razsvitljenim umom družu in sklepa — kar smemo odkritoserčno in ponosno gledé na našega prevzv. nadškofa terditi —; kdor, kakor Oni, z visocega stajališa, vse socialno, narodno, cerkveno in politiško gibanje naših dni z bistrim očesom pazljivo pregleduje; kdor, kakor Oni, bodi si na časniškem, ali sploh literarnem polji — pri vseh tolikerih škofovskih opravilih — celo trohice ne prezre: ta bo gotovo vedil, česa nam manjka, njega bo treba poslušati, kadar nam pravi, kje je iskati zdravila našemu času in prihodnjim rodovom. In da naš Nadškof sedanja človeško bolezen in lek, ki nam ga je treba, dobro poznajo, so pokazali, kakor smo zgorej omenili, tudi pri raznih družih priložnostih, razodevaje vselej posebno skerb za kersansko izobraženje srednjih in višjih stanov. Po njih želji so parske šolske sestre silno potrebno višjo deklisško šolo z deklisškim zavodom ustanovile in ni moč reči, da bi ta naprava bila kdaj pogrešala očetovske skerbi in ljubezni Njih milosti. Pri priložnosti, ko so v sedanjem novem zavodu 1. adventno nedeljo 1861 domačo kapelo blagoslovili, so med drugim nalogo č. sester gledé na žensko mladino kej priserčno razložili. In kako bi to prizadevanje zastran kersanskega izobraževanja srednjih in višjih stanov ne bilo hvale in podpore vredno? Višji in sredni stanovi so sol ali pa kvas človeške družbe. To pa je gotovo, da ta sol, ta kvas je zdaj več del spriden. Omika naših omikanih (!?) je publa, pomanjkljiva, napačna; omika pa prihaja iz sol in literature. Hic Rhodus!

Kak upljiv da imajo višji stanovi na nižje, razvidimo lahko iz te-le prikazni. Pred 20 leti, ktera gospodinja bi se bila prederznila v našem mestu v petek meso kuhati? In zdaj? — Zdaj je to skorej „modern“ in „nobel;“ ta žlahtni šega pa se je po višjih stanovih med nami zasejala na udomačila. Taka je zastran velikonočnih spovednih listkov, taka zastran obiskovanja očitne Božje službe, pridige, procesije itd. Vse to je le samo za prosto ljudstvo, za druge ni več „nobel.“ Zatorej, kakor se od zgorej doli spačenost razširja, tako je treba, da se tudi zdravniki od zgorej doli lotijo.

Še po neki drugi poti skerbijo naš Mil. nadškof posredno za prihodnje zboljšanje in povzdigo nadškofije — po dobro izobraženih duhovnih. Ni je menda naprave, ki bi Jim bila bolj na sercu, kot mladenško semenišče. Pa o tem pri drugi priložnosti.

Razgled po kersanskim svetu.

„Gegenwart.“ Jožef Hovanetz doseđanji vrednik dnevnika „Gegenwart“ je odstopil od vredovanja. Lastino je bil že poprej dal iz rok. Vrednik je zdaj znani izverstni pisavec v. č. g. Albert Wiesinger. Program je prav čverst: „svobodna cerkev v svobodni državi“ je njegov glas, in njegovo ravnilo katoliško. „Vera ne bodi dekla in škofje ne služabniki države ali mar kake novšegne stranke. Nadaljna zidava in zboljšava na dani vstavi je politiško pravilo, ker dosti je že nesreče, de bi se skorej vsako deseto leto od konca začelo itd.“ Naročilo je 4 gld. za 3 mesce (Wien, Alservorstadt, Hauptstrasse Nr. 141). — Menimo, de je naša dolžnost, slehernimu katoličanu, duhovnu in svetnimu, klicati: „Brezbožne dnevnike brati je greh; na katoliške se naročajmo!“

Dunajski potepini so te dni za nekim pijancem derli, mu zabavljali in po potepinski navadi za njim vpili. Pijanec se na to tako raztogoti, de nož iz žepa vzame in enajst-

letnemu dečku nos odreže ter ga z nožem tudi v lice sune. Pijanec je bil zavolj grozne pregrehe odpeljan v ječo, pobalin pa v bolnišnico. — To naj bo v svarjenje zanikarnim otrokam, de naj pri miru pusté ljudi po potih in ulicah; odraslim pa, de naj se varujejo pijanosti, v kateri se utegnejo tolike nesreče dogoditi.

Konkordatopompež Giskra je undan o Fichtetovi slovesnosti zopet prav jako napadal brezorožne nasprotnike, katoliško duhovstvo, in v njem naj večí del avstrijskiga prebivavstva. Ta mož je v pričo vseučilišne mladosti lagal, de je duhovstvo sovražnik avstrijske vstave, k čemur tudi besedice v spričevanje svojiga obrekovanja čehnil ni. Zraven tega je razžalil vse avstrijske Čehé v tem, de je česenje Fichteta po Nemcih povzdignil nad česenje sv. Vaclava po Čehih. Razžalil je vse avstrijske katoličane, ker se je dotaknil njih vere s tem, de je posvetnega modrijana očitno nad svetnika číslal. Rekel je namreč Giskra: „Koliko višji so prizadevanja nemškiga naroda mem prizadevanj pemsčkiga, je že to dokaz, de Nemci slavijo svojiga Fichteta, Pemei pa nekiga sv. Vencelna!“ Zraven tega je Giskra pohujšal s to brezbožnostjo vseučilišno mladost, ki jo starši ne pošiljajo zato na Dunaj, de bi se taciga duha navdala. Med tem de se je nekaj mladosti k unimu neverjetnemu govorjenju krohotalo, je nar večí del mladenčev nenemške narodnosti zapustil to žalostno pridigo. — Ali ni pričakovati, de bo visoki zbor v kratkim izustil, de taciga uda med sabo ne terpi?

Iz Jennice na Moravskim pišejo v „Hlas“, de bližnja Ciril-Methodova slovesnost že skazuje svojo moč do občinstva. Tri sestre so namreč mesca sušca prestopile iz krivovere helveškiga spoznanja v katoliško Cerkev. Dopisovavec pravi, kako živo so ga te tri sestričice opomnile na tri velike čednosti: vero, upanje in ljubezen, s katerimi se morajo ozaljšati terde serca naših zmotenih bratov in sester, ako se hočejo zbuditi iz svojiga pogublživiga spanja. — Tudi v bližnjim Hobzi se je neki helvet vernil v naročje svoje prave matere, katoliške Cerkve.

Kolping, oče pridnih rokodelcev, se je tudi podal v Rim.

K prazniku sv. Janeza Nepomuka se je bilo letas sošlo 60—70.000 tujcev.

Mlačni katoličani v Evropi! Amerikanci bodo pred vami Božje kraljestvo nase potegnili: vi pa bote verženi „v vnanje teme, kjer bo jok in škripanje z zobmi!“ Jezuita, O. Damen in O. Smarius sta zadnje 3 mesce 400 protestantov in nevernikov spreobrnila. — Mühlfeld, vi se z Giskratam in pajdaši vred napenjate, de bi Cerkvi vse žilice in kite podvezali, ji vso odrejo mladosti ugrabili, v Massachusetts-u, naj starši deržavi v severni Ameriki, pa je skorej iz samih protestantov obstoječi postavodajni zbor prosil, katoliškiga škofa bostonskiga, mil. gospoda Fitzpatrika, de naj sprejme višji vodstvo vseučiliša v Cambridge-u.

V Rim so po „Tygodniku“ od 5. u. m. prišli: Hasun, armenski patriarh; Ketteler, škof mogunški; vikši škof iz Kerva otoka; nekaj amerikanskih; — do uniga dné je 35 francoskih, 17 španjolskih, 15 irskih škofov napovedalo svoj prihod. Prišel je tudi Venillot iz Pariza. Gnjeznenški vikši škof se je podal skoz Pariz in Masilijo; vikškiga škofa dunajskiga ne bo. — Shajajo se v Rim ne le katoliški škofje in drugi visoki duhovni iz vesoljniga sveta, ampak tudi prav veliko pobožnih svetnih ljudi, zlasti učenih in cvet plemstva iz Francoskiga. S to priliko nosijo škofje seboj tudi zbirke za sv. Očeta; samo amerikanski vikši škof iz noviga Jorka bo prinesel pol drugi milijon frankov, katerih polovica je iz protestanskih rok. — Ubogi liberalci na Dunaji! čuda, če se ne bo katerimu nevoštjivosti žole izlil! — 11. majnika so sv. Oče obhajali prvo službo Božjo pred posvečevanjem za poklicanje sv. Duha za to tako imenitno opravilo in za stanovitnost kristjanov v Kočincini, kjer jih trinogi četirijo, palijo in s kolesi trejo. V slavnih

obhodih so šle množice k sv. Janezu v Lateran, kakor v sv. letu, in ko so se približali sv. Oče, so množice klicale: Viva il Papa-Re! Bog živi Papeža-kralja! — Po družih listih je med drugimi prišlo 13 vikših škofov iz Zjutra; 2 kardinala in 20 škofov iz Španjskiga.

Slovesnosti o posvečevanju japonskih mučencov v Rimu se godijo po naslednjim predpisu ali programu: 11. majnika so šli sv. Oče v slovesnim obhodu k sv. Janezu v Lateran; 14. u. m. papeževu opravilo pri sv. Petru; 15. očitni zbor (konsistorija) v vatikanski dvorani, v katerim so se posvečevanje zadevajoče pisma brale; 18. u. m. papeževu opravilo pri Marii D. Snežnici. 22. in 24. so bili pogovori s škofi (konferencije); 26. so imeli sv. Oče veliko sv. mašo pri sv. Filipu Nerii; 29. (vnebohod) v Lateranu; 1. rožnika pa do 8. je drugi teden za pogovore; 7. rožnika je začetek tridnevnih posvečevavnih slovesnost; 8. rožnika pa papežava velika maša pri sv. Petru. Binkoštni dnevi bodo za Rim in vse katoličanstvo veseli dnevi, in ako bi tudi potem nastopili dnevi hudih poskušinj, česar se je bati, japonski in drugi svetniki s svojo Kraljico bodo zvesto pripomogli, de bo človeška hudobija osramotena, častitljivost Gospodova pa povelšana. (M. Sonntbl.)

Poslednje naznanila pravijo: Število škofov vsak dan, vsako uro raste, francoskih je 40, španjolskih 22, avstrijskih 17, družih nemških 16, iz Holandije 2, iz Belgije 2; iz Portugalskiga in okrajin pod torinsko vlado nobeniga ne pričakujejo. Kolike čuda čednosti, prave svetosti in modrosti so v tih visokih gospodih, nad katerimi prebivavstvo stermi. Škofje v Rimu ali samotno molijo ali pa ogledujejo svete rimske spominke, ktere jih bo le malo izmed njih zopet vidilo, morebiti celo nobeden ne, ako se sovražnikom njih hudobni naklepi vspešijo. Kakor pravi bratje se med seboj pogovarjajo, in pripovedujejo zadeve svojih cerkev, svoje terpljenja, upanja in bolezní za prihodnost. Njih veliko in naj berže nar večí del se jih bo v Rimu mudilo do praznika sv. Petra.

Pij IX. so obhajali 13. u. m. svoj sedemdeseti rojstni god. V 55. letu so nastopili vlado sv. Petra in njih šestnajstletno gospodovanje je nepretergana veriga terpljenja, v predvečer njih 70. godú pa žugajo očetu kersanstva, naj staršimu in pravičnišimu vladarju, de bi jih s potuho in silo z njih sedeža pregnali, ter bi mogli oddaljeni od večniga mesta solzni kruh pregnanstva jesti. Kakor kaln je pa tudi pogled sv. Očeta in katoliške Cerkve v bližnjo prihodnost, on in Cerkev nista malosercna, njuno oko seže čez kalne dneve, ki so pred vrati, in ako so tudi sovražniki Pija IX. v svoji hudobii že danes nedoučakljivi smerti 70letniga starčka, bi se vender utegnulo zgoditi, de bi Bog njih nepoterpežljivost osramotil ter življenje poglavarja katoliške Cerkve še do tje pridaljšal, ko se bo zdaj nastopni vihar tako ulegel, de bo mogel papež s svetam posloviti se z besedami hvalnice: „Nunc dimittis Domine servum tuum in pace; zdaj Gospod spusti svojiga hlapca v miru.“

(„Vaterland.“)

V Bolonii se je bil pred nekimi mesci lškarjot „Fra-Pantaleone“ po sili na leco spravil in je od ondod svoje brezbožnosti bruhal zoper papeža itd. Serčni ondodni časnik „Eco“ je na to svetoval Bolonjčanam, de naj se to pohujšanje omije s posebnim skazanjem za Pija IX. in glej! v malo mescih je bilo zbrano veliko tavžent tolarjev in nektere druge reči, ki jih je posebno poslanstvo 16. maliga travna zročilo sv. Očetu.

Vladar, ki blagoslavlja. K blagoslovu sv. Očeta „urbi et orbi“ o veliki noči pravi znani torinski list med drugim: So kralji-papeži na Angleškim, na Rusovskim, na Pruskim, ali nobeden ne blagoslavlja, nobeden se nikoli ne prederzne prilastovati si oblast blagoslavljati, in kdor bi hotel blagoslavljati, bi se smešniga storil. Pij IX., Pij IX. sam je vladar, ki kliče in nebes blagoslov nad svoje ljudstvo, in kadar roko kviško vzdigne, vidi na kolena pasti tisoče

in tisoče ljudi. . . In nesrečni hočejo z lica zemlje odpraviti tega vladarja, ki blagoslavlja! Ljudstvo preodobroteno ima v Rimu Očeta, Pija, ki je papež in kralj, to je, najpervo Oče in potlej vladar, in zakleli so se, ga umoriti! Hočejo pripraviti vse narode, de bi krog sebe vidili le briče, de bi vklepali; davkarje, de bi stiskali; vojake, de bi pobijali; topove, de bi mesarili!

Lucifer na Laškim tako dela, de bi si hitro vse kremplje podvil. Z denaram hočejo celo duhovstvo podkupiti, de bi sv. Očetu nasprotvalo, podpisovalo prošnjo, de naj se papež svetni vladi odpove, de bi se napravila nekaka narodna cerkev itd. Pravijo, de celo angleške versko-rovarske družbe denar pošiljajo na Laško. „Antikrist denarje seje; — tudi izvoljeni bi bili zapeljani, ako bi bilo mogoče.“ — Kar delajo uni na Laškim, to bi rongeanar Šuzelka s pajdaštvam vred rad napravil na Avstrijanskim. Ta možak zgodovino kuje in laže zoper papeže, de je gnjusoba. Le naprej takó! Brez strahovanja naj se občinstvo pači, demoralizira; nasledek bodo zmesnjave, kakor na Laškim.

„**Perseveranza**“ v Milanu omenja nekiga viteza, ki pusti se Boga klicati, in vabi njega in njegove, naj beró v djanji apost. kazin, ki je zadela Heroda, ker je bil očitno dopustil, de so njegove besede Božje besede imenovali in ne človeške. *Consumtus a vermibus expiravit.* „Perseveranza“ si ni upala ga po imenu zaznamjati, kogar je mende mislila, „Armonia“ pa se ne boji na ravnost Garibalda imenovati. — O Garibaldi! ako prideš, mi te sicer ne bomo molili, toliko se smeš zanesti; nismo pa ti vender svesti, de bi se kje ne začul kak mežvavo nežin glas: „Das is jöttlich, das is himmlisch!“

Zatiranje samostanov na Laškim ima ta dobri sad, de veliko redovnikov gre v druge svetove sveto vero oznanovat. Samovlada Bolivia v južni Ameriki je želela oo. frančiškanov, precej se jih je ponudilo 13 duhovnov, 2 diakona in 6 redovnih bratov, ki so se 30. mal. serp. odpeljali v novi svet. — Bog vé tudi iz hudiga dobro zbuditi.

Napoleon od nekđaj z dvojnim obrazam v Rim gleda, meni „Mainzer Journal.“ Po eni strani kaže spoštovanje do papeža, kakor poglavarja sv. Cerkve, bil je pa od nekđaj odločeni prijatelj tako imenovane edine Italije, ne le iz strahu pred laškimi rovarji, ampak tudi po lastnim prepričanji in kakor ud skrivnih družb. Ni brez vere, opusti pa verske zapovedi, ako so njegovim strastim in osnovam na poti itd. — De bo pa tako zvito politiko Napoleon britko plačal, tudi na Francoskim dobro vedó, kateri so bolj previdni. Holandska kraljica je undan vprašala v Parizu stariga političarja Thiers-a, kaj meni zastran rimskiga vprašanja, de bo mogla cesarju dostojno odgovoriti. Thiers je odgovoril: „Recite cesarju, de vsi, ki so papeža jedli, so za tem umerli!“

Maliki. Pred nekaj časam se je sem ter tje bralo, kako olikani Angleži malike v svoji deželi izdelujejo, in jih po angleških zunaj-evropejskih deželah nevernikom prodajajo. Po drugi poti, naj memgredé recemo, pa Anglikani dežele z neštevilnimi bibliami obsipajo, de bi narode pokristjanili. Tudi Nemci, kakor piše „Münc. Sonntagsbl.“ narodom neko malikovanje svetvajo. Ako se le na poslednjih 20 let ozremo, pravi uni list, koliko gnjusobo malikovanja so nam prištevali! V misel vzame nar poprej Ronge-ta in njegovo pajdaštvo, ki so hotli, de naj bi jih hvalisali kakor prave viteze duhovne svobode, in med drugim filozofa Fichte-ta, kteriga so imeli 18. u. m. kanonizirati. Fichte je bil bogotajic, njegova modrija pa zmes napuha, nečimernosti in robotiga ateizma, ki se na to izhaja, ako hoče človek Boga imeti, naj si ga sam naredí. Njegova filozofija je tako zmeden prédeneč, de tudi učeni skorej ne vedó, kaj prav de blede. Tako pišejo nemški časniki od njega, in eden pristavlja, de je bil Fichte poznejši leta svoj nauk od Boga

in božjih reči močno spremenil, in je od Boga tako govoril, kakor drugi keršanski ljudje. — Naj bo vsemu temu kakor že je, toliko je gotovo, de enaki maliki in malikovanja mnogim tudi slovenskim mladenčem oslabijo ali celo vzamejo njih nar boljši blago, njih vero, in storé jih mlačne kristjane in nesrečne ljudi, nezadovoljne same s seboj in z drugimi. Ko se od verskih reči tako govori, kakor Giskra pri Fichtetovi slovesnosti na Dunaji, potlej ni čudo, če se jih veliko zapelje, de zapušajo vse verske dolžnosti in so zgubljene ovce med volkovi, ker so Pastirja zapustile!

Listi iz Carjigrada naznanujejo, de greški škof mil. gosp. Melethios dela ondi z gorečnostjo in stanovitnostjo za zedinovanje razkolnih grekov s katoliško Cerkvijo. V podlago jemlje vesoljni cerkveni zbor v Florencii, v kteriga so bili poklicani vsi patriarhi in škofje iz Jutra pod spremstvom bizantinskiga cesarja, in se je bila ondi sklicala zedinba med latinsko in greško cerkvijo. Otomanska vlada, ki se ji je druge kratí splečevalo, razkolništvo ohraniti, je dandanašnji prisiljena želeti nasprotno pri ruski presesegavosti. Ta vlada je toliko bolj pripravljena, pospeševati katoliško zedinovanje Bolgarov, ker so oni slovenskiga rodú. Zapušenje razkolništva, kterimu je car patron in poglavitna podpora, je nar pripravniši pomoček, jih njegovimu vplivu odtegovati. Gosp. Maragon, ta goreči apostoljski misijonar, ki je bil pervo orodje v Božji roki za povračevanje grekov v katoliško Cerkev, je že odperl svoje ponižno stanovanje vsim iz duhovstva greškiga, ktere je milost zadela. Greška zedinjena cerkev je zdaj pod obrambo mil. g. Brunoni-a, apostoljskiga namestnika v Carjigradu. Škofje in duhovni obhajajo cerkvene opravila po greškim obredu v svetišu latinske Cerkve. Brunoni íše zdaj od Porte vradniga spoznanja svojih novih spreobrnjencev, ter jih tako odtegniti spod oblasti razkolniškiga greškiga patriarha. Tudi gospod Maragon živo nadaljuje svoje delo. Uči novince in si prizadeva jih pri njih dobrih mislih ohraniti. Dosti njegovih učencev uči dečke, in posvečene device, ki jih on pripravlja za redovno življenje, učijo deklice. Le škoda, de je hiša vse premajhna, ker 30 rejencev jo že lahko napolni, gotovo pa je, de bi se lahko dobilo več stotin mladine obojiga spola, ako bi imeli prostorniši poslopje. — Mil. g. Dramas je undan pisal iz Drinopolja, de ima veliko upanje za povračanje razkolnikov, ali imeti bi mogel duhovnov. Mil. g. Brunoni mu ni mogel več poslati, kakor eniga diakona, učenca g. Maragona. Prosimo Boga, de bi poslal delavcev v svoj vinograd! (Arm.)

V Pekingi, velikim mestu kitajskiga cesarstva, se napravlja evropejska bolnišnica, ki bo zročena usmiljenim sestram. Cesarska kitajska vlada je ravno tem sestram privolila vstanoviti oskerbništvo za uboge Kitajce.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofii. Umerl je po tridnevni vročinski bolezni verli duhovni pomočnik in korvikar č. gosp. Dominik Komin. Naj počiva v miru!

V ljubljanski škofii. Umerla sta gg.: Janez Brečelnik, fajmošter v Dolu, 19. u. m.; — Martin Prevc, fajmošter v Mozelji, 20. u. m. Mozeljska fara je torej 20. u. m. razpisana.

V lavantinski škofii. Čast. gosp. Jožef Bunček je prestavljen za kaplana na Vransko.

Dobrotni darovi.

Za afrik. mis. — Za pogorelee v Mostah in na Klancu g. B. V. 2 gold. (Smo oddali v knež. škof. pisarnico. Vr.)

Popravek v 15. l. v spisu: „Kaj bo z vero“ itd., proti koncu naj se bere „električno“ namesti „magnetnično“ lastnost.